

JANUSZ REYMAN
Kraków

WCZESNOSREDNIOWIECZNY SKARB SREBRNY Z GNIEZNA. MONETY ZACHODNIOEUROPEJSKIE

W zbiorze Zygmunta Zakrzewskiego przekazanym w 1960 roku do Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie znalazła się pewna ilość skarbów srebrnych. Część z nich to skarby do tej pory nieopublikowane. Należy do nich skarb odkryty w Gnieźnie około 1910 roku składający się z całych i połamanych monet arabskich, bizantyjskich i zachodnioeuropejskich oraz ozdób srebrnych.

Analiza skarbu sugeruje, że należy on do trzeciej najmłodszej grupy skarbów charakteryzujących się dominacją monety zachodnioeuropejskiej i mającym udziałem srebra orientalnego. Grupa ta datowana jest po 1020 roku.

ZESTAWIENIE MONET

Bizancjum: 0 + 1

Anglia 0 + 1

Niemcy: 13 + 174

Lotaryngia Dolna	Namur	Albert III, hr.	1037–1107	1+0
			Dotfryd II, hr. ok. 1070	1+0
	Duisburg	Konrad II,	1027–1039	1+0
	Kolonia	Otto	?	0+2
		Henryk II	1002–1024	0+1
		?	?	0+3
Nadrenia	Trewir	Popo abp.	1016–1047	2+0
Saksonia	?	Bernhard I, ks.	973–1001	1+0
Frankonia	Spira	Konrad II –		
		Henryk II	1024–1039	1+0
		Henryk III	1039–1056	1+0
	Wurzburg	Otto III	986–1045	1+0
		Bruno bp.	1034–1045	1+0
		?	?	0+1
Szwabia	Breisach	Burkhard II, ks.	954–973	0+1
		Otto I	936–973	0+2
	Augsburg	Udalryk bp.	923–973	0+1
		Henryk ?	?	0+1
		?	?	0+9
Bawaria	Ratzbona	Henryk ?	?	0+10
		Konrad II	1024–1039	0+1
		?	?	0+32
	Nabburg	?	?	0+2
		?	?	0+101
	?	?	?	
Naśląd. typu bawarskiego		?	?	0+7
Naśląd. typu frankońskiego		?	?	3+2
Denary krzyżowe	typ młodszy	?	wiek X/XI	0+5
Czechy: 0+7	Praga	Bolesław I	929–967	0+3
		Bolesław II	967–999	0+2
		Spytygniew II	1055–1061	0+1
		Wracisław II	1061–1081	0+1
Morawy: 0+6	Ołomuniec	Brzetysław I	1028–1034	0+3
		Wracisław	1054–1061	0+6

Dania: 0+20	typy młodsze		wiek X/XI	0+20
Węgry: 1+0	Ostrzyhom	Stefan I	997–1038	1+0
Nieokreślone X–XI wiek				6+113

Skarb z Gniezna zawiera 20 monet całych i aż 328 fragmentów monet zachodnioeuropejskich pochodzących głównie z mennic niemieckich, których udział stanowi (po odliczeniu monet i fragmentów nieokreślonych) 79 % ogółu masy monetarnej. Jednakże nie one stanowią o datowaniu znaleziska. Datę ukrycia skarbu wyznaczają monety Wracisława II ks. morawskiego i czeskiego (1061–1086). Według F. Cacha powyższy fragment denara czeskiego zaliczyć należy do pierwszych emisji tego władcy na tronie czeskim, a więc na 1061 rok lub zaraz potem.

Na szczegółową analizę omawianego materiału zabytkowego należy jednakże poczekać do momentu opracowania pozostałych części składowych skarbu, zarówno partii monet arabskich jak też fragmentów ozdób.

JANUSZ REYMAN

An Early Mediaeval Silver Treasure from Gniezno. West – European Coins

The remaining part of the treasure from Gniezno (in the collection of the Cabinet of Numismatics) contains fragments of silver ornaments, Arabic coins and 20 coins fully preserved ones as well as 328 pieces of Western – European coins mainly original from German mints, less frequently from Hungarian, Danish, Czech, Moravian, Byzantine, and English mints. The coins of Wracislaus II, prince of Moravia and Czech (1061–1086) indicate the moment when the treasure has been hidden. They belong to the first emission of the sovereign, at the time when he became king of Czech in 1061 or soon after.

J. Réyman's information is an allusion to Europeans coins.

Translated by GRZEGORZ HACZEWSKI